

Programmabegroting 2025

Versie: Vastgesteld door Raad

14 november 2024

Waar staan we op financieel gebied

Financieel vertrekpunt

De Kadernota 2025 is het financiële vertrekpunt voor deze programmabegroting. Die nota liet onderstaand meerjarenperspectief zien.

Kadernota 2025	2025	2026	2027	2028
Structureel	890	-1.495	-1.260	-3.160
Incidenteel	-1.335	-140	-100	-200
Saldo Kadernota 2025	-445	-1.635	-1.360	-3.360

Voor het opstellen van de begroting 2025 diende de Kadernota 2025 als basis. Op basis van de nieuwe uitgangspunten hebben we de begroting opgesteld. De stelposten voor indexering en de groei van Diemen hebben we verdeeld, de afschrijvingslasten en financieringskosten van het geactualiseerde meerjareninvesteringsplan zijn doorerekend en de toerekening van de personeelskosten is geactualiseerd.

Tevens zijn alle ontwikkelingen en ambities uit de Kadernota 2025 verwerkt. Na vaststelling van die kadernota hebben zich nog nieuwe ontwikkelingen voorgedaan. Deze zijn opgenomen bij het opstellen van de begroting 2025.

Bovenstaande verwerkingen en mutaties leiden tot een nieuw begrotingssaldo. Het structurele saldo is in 2025 nog steeds sluitend. Vanaf 2026 treden er tekorten op. Om dit op te vangen hebben we in de Kadernota 2025 een stappenplan opgenomen om te komen tot besparingen en ombuigingen. Dit moet leiden tot een rapportage met mogelijke maatregelen. Bij vaststelling van de Kadernota 2026 moeten we keuzes maken die leiden tot een structureel sluitende begroting. Het totale ombuigingsbedrag dat hiervoor nodig is, is afhankelijk van onze eigen ambities en de doorrekening van het nieuwe regeerakkoord.

Begroting 2025	2025	2026	2027	2028
Structureel	695	-1.630	-1.350	-2.675
Incidenteel	-1.485	-175	-140	-180
Saldo Begroting 2025	-790	-1.805	-1.490	-2.855

In **2025** sluit de begroting af met een verwacht negatief saldo van € 0,8 miljoen. Het structurele saldo is € 0,7 miljoen positief. Het incidentele saldo is € 1,5 miljoen negatief. Voorstel is het incidentele tekort te dekken uit de algemene reserve. Onze financiële huishouding is gezond en onze algemene reservepositie is toereikend om deze incidentele lasten op te vangen.

Vanaf het jaar 2026 ontstaat structureel een tekort. In dat tekort is nog niet het nadelige effect van de herverdeling van het gemeentefonds (-/- € 3,2 miljoen) meegenomen. Volgens de onderzoeksagenda van het Ministerie van Binnenlandse Zaken kunnen we in 2025 meer duidelijkheid verwachten over de herverdeeleffecten.

In deze begroting is in het laatste jaar rekening gehouden met de kosten van de herbouw van het zwembad (€ 27,5 miljoen). Hoewel we weten dat in 2028 het zwembad nog niet is gerealiseerd, houden we in het laatste jaar rekening met de te verwachten afschrijvings- en rentekosten.

De afschrijvingskosten voor de bouw van een middelbare school (€ 25 miljoen) zijn niet meer meegenomen. Vooralsnog zijn we uitgegaan van uitstel. Hierdoor verbetert het structurele meerjarensaldo. Wanneer er meer zekerheid is over het al dan niet realiseren van een middelbare school, zullen we daar financiële ruimte voor moeten vinden.

De aanpassingen in het investeringsplan hebben gevolgen voor onze financieringsbehoefte. Per saldo willen we meer investeren. Dat leidt tot oplopende rentekosten voor langlopende leningen.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

De risico's en de berekening van het weerstandsvermogen hebben we geactualiseerd. De risico's met structurele gevolgen blijven extra onze aandacht houden. In de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing' hebben we de belangrijkste risico's opgenomen. Onderstaand treft u de structurele en incidentele weerstandsratio's met een korte toelichting.

De structurele weerstandsratio neemt toe tot 'Uitstekend'.

De structurele weerstandsratio is enigszins vertekenend. De berekening van de structurele weerstandsratio is namelijk gebaseerd op het structurele begrotingssaldo van 2025 en niet op de saldi van latere jaren. De ratio van 'Uitstekend' staat dus onder druk.

Met name de inkomsten vanuit het Rijk vormen een groot risico. Ook de risico's van de 'open-einde' regelingen binnen het sociaal domein en de bijstand blijven bestaan. Anticiperend hierop hebben we in de Kadernota 2025 een stappenplan opgesteld om te komen tot besparingen en ombuigingen. Met het inzichtelijk maken van deze maatregelen kunnen we aansturen op een structureel sluitende begroting. Daarnaast zijn we terughoudend met het inzetten van nieuw beleid.

De incidentele weerstandsratio blijft 'Uitstekend'.

De incidentele weerstandsratio wordt voornamelijk beïnvloed door grondexploitaties en de kosten als gevolg van de Spreidingswet.

De snelle ontwikkelingen en de grote geldstromen die binnen de grondexploitaties omgaan, vormen een groot deel uit van de incidentele risico's. Om deze risico's op te vangen is een aparte reserve en voorziening Grondzaken ingesteld.

Begroting 2025 (stand per 1 januari)	2025	2026	2027	2028
Algemene reserve	29.075	27.795	26.450	24.650
Saldo meerjarenraming	29.075	27.795	26.450	24.650

De Algemene reserve is toereikend, maar zal de komende jaren afnemen. Oorzaak hiervan is dat we de verwachte negatieve begrotingssaldi ten laste brengen van de Algemene Reserve. De Algemene reserve is dusdanig hoog dat dit weinig risico oplevert.

Lokale lastendruk

De sturing op de lokale lastendruk vindt plaats bij vaststelling van de begroting. De uitwerking van de begrotingskaders verwerken we in onze belastingverordeningen. De belastingverordeningen 2025 worden volgens planning in de gemeenteraadsvergadering van december 2024 vastgesteld. Tegelijkertijd met de vaststelling van die belastingverordeningen bieden wij dan de Nota Lokale Heffingen 2025 aan.

In de kadernota stelden we voor alle belastingen en tarieven met 2,2% te indexeren. Uitzondering daarop zijn het OZB-tarief voor woningen en het tarief rioolbelasting.

OZB-tarief woningen

In de Kadernota 2025 stelden we voor de OZB-tarieven met het indexcijfer van 2,2% te indexeren. Vooruitlopend op het rapport met besparingen en ombuigingen stellen wij voor 2025 een extra verhoging van het OZB-tarief voor.

We kiezen voor een totale verhoging van 5% van het OZB-tarief voor woningen en hiermee genereren we € 135.000 aan extra opbrengsten. Over de afgelopen jaren heeft een stevige inflatie plaatsgevonden en de indexeringen in deze jaren op het OZB-tarief bleven daarbij achter. Daarnaast stellen we voor om het OZB-tarief voor niet-woningen slechts met 2,2% te indexeren. Reden voor dit verschil is dat in 2024 Diemen tot de top 20 van laagste OZB-tarieven voor woningen behoort van alle 342 gemeenten, terwijl voor niet-woningen Diemen minder gunstig scoort. Bij het OZB-tarief voor niet-woningen staat Diemen in 2024 namelijk in de middenmoot.

Rioolbelasting

Bij vaststelling van het Programma Klimaatadaptatie 2024-2028 is besloten jaarlijks het tarief rioolbelasting in 2025, 2027 en 2028 met € 5,- extra te verhogen.

In de paragraaf 'Lokale heffingen' is terug te lezen wat de tariefswijzigingen voor de lastendruk met zich meebrengen.

Nieuw beleid

Onderstaand treft u een overzicht van alle nieuwe beleidsvoornemens in de begroting 2025. Grotendeels komen deze overeen met het nieuwe beleid zoals dat in de Kadernota 2025 stond. Toegevoegd nieuw beleid ten opzichte van de Kadernota 2025 is gekenmerkt met een '@'.

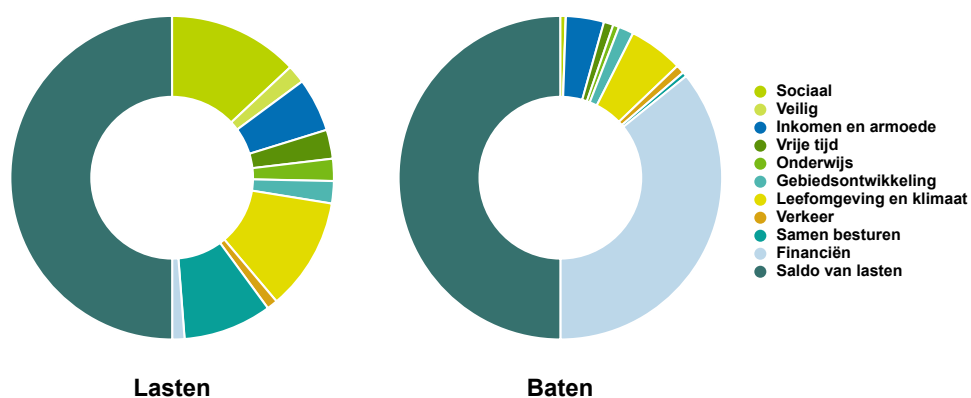
Het nieuwe beleid vloeit voort uit de opgaven van het Rijk en de ambities in het coalitieprogramma 'Diemen met elkaar en voor elkaar'. Een toelichting op het nieuwe beleid vindt u terug in de programma's.

Nieuw beleid Begroting 2025	2025	2026	2027	2028
Sociaal				
Hervormingsagenda Jeugd	10	1.090	1.265	825
Integrale crisisdienst jeugd	-65	-65	-65	-65
Steunpunt Wonen Diemen	-55			
Doorstroommaatregel 'Van Groot Naar Beter'	-20			
Inzet diversiteit, inclusie en antidiscriminatie	-50	-50	-50	-50
@ Indexatie tarieven Jeugdhulp	-500	-500	-500	-500
@ Indexatie tarieven Wmo	-200	-200	-200	-200
@ Werkdrukverlaging jeugdbescherming	-30	-30	-30	-30
@ Maatregelen Hervormingsagenda Jeugd	-100			
@ Onafhankelijke Clientenondersteuning	-65	-65	-65	-65
Totaal Sociaal	-1.075	180	355	-85
Inkomen en armoede				
@ Hogere uitkering BUIG	800	800	800	800
@ Groei bijstandsuitkeringen	-100	-100	-100	-100
@ Sociale werkvoorziening (Pantar)	-190	-190	-190	-190
Uitbreiding Stadspasaanbod voor kinderen	-95			
Aanpak kinderarmoede	-55	-10	-10	-10
Schuldhelpverlening	-45	-45	-45	-45
Totaal Inkomen en armoede	360	500	500	500
Vrije tijd				
Verhoging subsidie De Omval - structureel	-60	-60	-60	-60

Nieuw beleid Begroting 2025	2025	2026	2027	2028
Incidenteel budget De Omval	-100	-75		
Incidenteel budget De Omval - onttrekking Algemene Reserve	100	75		
Totaal Vrije tijd	-60	-60	-60	-60
Onderwijs				
Onderwijshuisvesting	-25			
Totaal Onderwijs	-25	-	-	-
Gebiedsontwikkeling				
Nieuwe wetgeving volkshuisvesting	-50			
@ Grondhuur en Erfpacht opbrengsten	105	105	105	105
Opstellen Omgevingsplan	-55	-100	-90	-180
Totaal Gebiedsontwikkeling	50	5	15	-75
Leefomgeving en klimaat				
Plaagdierbeheersing	-90	-90	-90	-90
Voorziening voor realiseren faunavoorzieningen	-20	-20	-20	-20
@ Ontwikkeling Rioolheffing	-			
@ Zwerfafval	-50	-50	-50	-50
@ Beheer openbare ruimte	-220			
Totaal Leefomgeving en klimaat	-380	-160	-160	-160
Verkeer				
@ Parkeerexploitaties -uitgaven				
- capaciteit	-200	-200	-200	-200
- afdracht automaten parkeergarage	-50	-50	-50	-50
- uitvoeringsprogramma Mobiliteitsvisie en actualisatie Parkeerbeleidsplan	-25	-25	-25	-25
@ Parkeerexploitaties -inkomsten	275	275	275	275
Totaal Verkeer	-	-	-	-
Samen besturen				
Dienstverlening Burgerzaken	-40	-40	-40	-40
Dienstverlening Duo+	-190	-165	-165	-165
Viering Diemen 800 jaar	-305	-480		
Viering Diemen 800 jaar - onttrekking Algemene Reserve	305	480		
Opleidingen en talentontwikkeling	-75	-75	-75	-75
Strategische personeelsplanning	-600	-400	-400	-400
Totaal Samen besturen	-905	-680	-680	-680
Financiën				
Extra verhoging tarief OZB woningen	135	135	135	135
Totaal Financiën	135	135	135	135
Totaal Nieuw beleid Begroting 2025	-1.900	-80	105	-425

Baten en lasten per programma

Baten en lasten 2025	Lasten ¹	Baten ²
Sociaal	-28.854	1.181
Veilig	-4.025	50
Inkomen en armoede	-11.893	8.349
Vrije tijd	-6.379	2.077
Onderwijs	-4.901	1.360
Gebiedsontwikkeling	-4.946	3.317
Leefomgeving en klimaat	-24.963	11.933
Verkeer	-2.401	1.910
Samen besturen	-19.578	1.011
Financiën	-2.703	78.666
Totaal	-110.644	109.854
Saldo van baten en lasten		-790

¹ Dit betreft de structurele en incidentele lasten per programma inclusief de toevoegingen aan reserves.

² Dit betreft de structurele en incidentele baten per programma inclusief de onttrekkingen uit reserves.